# ENTOMOLOGICKÉ CESTY ČESKÝCH ENTOMOLOGŮ DO ZAHRANIČÍ

Leo H e y r o v s k ý

Naši entomologové podnikali již v druhé polovině minulého století studijní a sběratelské cesty, kterými značně obohatili vědecké poznatky a sbírky soukromé a muzejní. O mnohých z těchto cest psali a přednášeli a jejich výsledky publikovali sami, nebo jiní domácí i zahraniční odborníci, kteří jejich kořist zpracovávali. Referáty o některých cestách jsou obsaženy v řadě tuzemských i cizích vědeckých, vědecko-populárních, zeměpisných i turistických publikacích. Dalšími prameny ke zjištění cest jsou uloženy ve starších ročnících Časopisu České (Československé) společnosti entomologické, ve Sborníku Entomologického oddělení Národního muzea a mnoha dalších publikacích, zprávách o životních jubilejích, nekrolozích i samostatných knihách. Nemáme však přehled o řadě cest podniknutých některými jednotlivci, ku př. Dr.Komárkem, Dr.Štorkánem, Dr.Purkyněm, Dr.Kodymem, Dr.Matějkou a j., zejména na Balkán. Ve výzkumu Balkánu stojí naši entomologové v první řadě a mají velkou zásluhu o jeho probádání. Cesty do řady balkánských pohoří byly prvotní. Podobné cesty podnikali v prvém období naši entomologové většinou bez jakékoli podpory z vlastních prostředků, z čistého idealismu a nadšení.

Po první světové válce při rozvoji entomologie počet zájezdů značně stoupl. Po druhé světové válce, kdy nastal netušený rozvoj entomologických pracovišť, mezinárodních styků, vysokých škol a muzejí stoupal počet takových cest velmi značně, takže by bylo již velmi těžké všechny tyto cesty registrovati. Bohužel se dosud nikdo nepodjal úkolu, aby všechny tyto cesty shrnul v soubornou práci. Proto považuji za velmi důležité, aby se někdo takové práce ujal a sestavil pokud možno úplný přehled všech cest vykonaných našimi entomology.

V dalších řádcích sestavil jsem chronologicky přehled entomologických cest, podniknutých v prvém období našeho entomologického života až do první světové války v roce 1914. Upozorňuji, že uvádím jako cesty do ciziny i cesty podniknuté do některých částí Rakousko-Uherské říše, které dnes již spadají do jiných státních celků.

1870 - Fleischer Antonín, Dr. - Karpaty (Halič).
1871 - Fleischer Antonín, Dr. - Štýrsko.
1893 - Klapálek František - Bulharsko, Východní Rumelie.
1897 - Klapálek František - Bosna, Herzegovina.
1898 - Kheil Napoleon - jižní Francie.
1899 - Kheil Napoleon - Kraňsko, Korutany.
1899 - Fleischer Antonín, Dr. - Neziderské jezero.
1901 - Lokay Emanuel, Dr. - Jižní Kraňsko.
1902 - Uzel Jindřich, Dr. - Ceylon.
1904 - Klapálek František - Transsylvanské Alpy a Vys.Tatry.
1906 - Melichar Leopold, Dr. - Španělsko a Tanger.
1907 - Rambousek František - Saviňské Alpy.
1908 - Rambousek František - severní a jižní Bulharsko.
1908 - Roubal Jan - Kraňsko.
1908 - Pečírka Jaromír, Dr. - Julské Alpy.
1908 - Heyrovský Leo - Kraňsko.
1908 - Klapálek František a Lokay Emanuel, Dr. - Vých.Karpaty.
1909 - Rambousek František - Makedonie, Bulharsko, Řecko, Dalmacie.
1909 - Mazura Karel, Pečírka Jaromír, Dr. a Tille Cyril - Sedmihradsko (pohoří Retězat).
1910 - Pečírka Jaromír, Dr. - Albanské hory v Italii.
1910 - Javůrek Vladimír a Veselý Jindřich - Kavkaz, Arménie.
1910 - Kheil Napoleon - jižní Francie.
1910 - Graf Josef - Kraňsko.
1910 - Mazura Karel - Sedmihradsko.
1910 - Štěrba František - Saviňské Alpy.
1910 - Rambousek František - jižní Srbsko a Novi Pazar.
1910 - Roubal Jan - Západní Kavkaz.
1910 - Uzel Jindřich, Dr. - Ceylon, Bombay, Karatschi.
1910 - Heyrovský Leo - Julské a Saviňské Alpy.
1911 - Pečírka Jaromír, MUDr. - Neziderské jezero.
1911 - Maule V.S., Dr. a Roubal Jan - západní Rusko (Litva).
1911 - Kheil Napoleon - Španělsko, jižní Francie.
1911 - Lokay Emanuel, Dr. - Východní Karpaty.
1911 - Pečírka Jaromír, MUDr. - Švýcarsko, Tyrolsko.
1911 - Heyrovský Leo - Bled, Istrie.
1912 - Frankenberger Zdeněk a Obenberger Jan - Východní Karpaty, Sedmihradsko.

1912 - Absolon K., Dr. - Bosna, Hercegovina a Černá Hora.
1912 - Klenka Karel - Istrie, Kraňsko.
1912 - Melichar Leopold, Dr. a Roubal Jan - Kavkaz.
1912 - Procházka Alois - Bosna, Dalmácie.
1912 - Rambousek František - Dalmácie, Istrie.
1912 - Heyrovský Leo - Dalmácie, Černá Hora, Korutany, Istrie.
1912 - Hartmann Robert - Kijev (Rusko).
1912 - Hilitzer Alois, Dr. - Dalmácie.
1912 - Graf Josef - Kraňsko, Istrie.
1912 - Klapálek František - Kraňsko.
1912 - Mařcha Jaroslav - Korutany.
1912 - Pečírka Jaromír, Dr. - Tyrolské Alpy.
1912 - Pohnert Eduard, Dr. - Meklenburgský Balt.
1912 - Veselý František - Oděssa (Rusko).
1912 - Žežula Bedřich - Dalmácie.
1913 - Absolon Karel, Dr. - Hercegovina.
1913 - Frankenberger Zdeněk a Obenberger Jan - Korutany, Istrie, Dalmácie a Chorvatsko.
1913 - Kheil Napoleon - Alžírsko. - Podle nekrologu Dr.J.Obenbergera k úmrtí N.Kheila v Čas.Čs.spol.entomologické, roč.XX, 1923, p.111-112, podnikl zesnulý celkem 18 cest do Španěl, Alžírska a jižní Francie. Mohl jsem zjistit pouze 4 zde uvedené.
1913 - Klenka Karel - jižní Tyroly, Istrie, Korutany a Chorv.
1913 - Komárek Julius a Veselý Jindřich - Kavkaz, Arménie.
1913 - Obenberger Jan - Korutany, Istrie, Chorvatsko, Dalmácie, Bosna, Hercegovina a Černá Hora.
1913 - Pohnert Eduard, Dr. - Julské Alpy.
1913 - Rambousek František - Srbsko, Macedonie.
1913 - Zoufal Vladimír - Chorvatsko, Bosna.
1913 - Heyrovský Leo - Bled, Istrie.
1914 - Heyrovský Leo a Klenka Karel - Albánie, Chorvatsko Slavonie, Istrie.
1914 - Absolon Karel, Dr. - Hercegovina.
1914 - Jureček Štěpán, MUDr. - jižní Tyroly, Chorvatsko.
1914 - Komárek Julius a Purkyně Cyril - Bulharsko.
1914 - Mařcha Jaroslav - Srbsko, Macedonie, Srěm.
1914 - Obenberger Jan - Alpy, Chorvatsko, Dalmácie.
1914 - Rambousek František, Dr. - Srbsko, Macedonie, Epirus.

1914 - Zoufal Vladimír - Chorvatsko, Bosna. - Podle nekrologu Ing.Kouřila ve "Věstníku Klubu přírodovědeckého" v Prostějově, roč. 1932-1933, p.7-14 "Za † prof.Vladimírem Zoufalem", podnikal jmenovaný každoročně zájezdy do Bosny a Hercegoviny. Podnikl jich celkem 14 do počátku první světové války. Poslední cesta byla v r. 1923 do Mostaru. Cesty podnikl i do Dalmácie, Chorvatska a Sedmihradska. Jeho společníky na některých cestách byli entomologové Karel Kyselý, Teodor Wanka a Ing.Matzenauer. Přesné letopočty všech cest nebylo možno zjistit.

V úvodu k "Přehledu brouků fauny Československé republiky", Brno, 1927-1930 podává autor Dr.Antonín Fleischer přehled své celoživotní práce v entomologii. Kromě zde vypočtených cest uvádí též, že podnikl jako studující cesty do okolí Vídně a Bratislavy, později též do Biharského komitátu v Uhrách, do Istrie, Dubrovníka a na pohoří Jablanicu v Hercegovině. Neuvádí však, v kterých létech to bylo.

## COSSUS TEREBRA (F.) NOVÝ DRUH MOTÝLŮ (LEPIDOPTERA) PRO ČESKOSLOVENSKO

Doposud byl Cossus terebra (F.) znám z východní Evropy, Seitz např. uvádí, že v jižním a východním Německu je zcela ojediněle, spíše se vyskytuje v Rusku při Volze. Druh je znám též ze Švýcarska, jižního Tyrolska a pak z některých východních zemí Evropy, všude zcela ojediněle. Sterneck (1929) uvádí, že dva dříve mylně publikované nálezy C.terebra jsou ve skutečnosti C.cossus (L.) Bergmann (1953) zná několik starých nálezů (před rokem 1880) ze středního Německa. Dne 18.června 1964 se podařilo Karlu Kruškovi chytit na ultrafialové světlo jednoho neolétaného samečka C.terebra v Remetských Hámrech na východním Slovensku. Rozdíly oproti C.cossus jsou zřejmé a kromě toho přinesl na srovnání Dr.R.Schwarz ze své sbírky jeden exemplář C.terebra. Motýl chycený Karlem Kruškem je však značně větší než Schwarzův pocházející z Tyrol. Podle literatury žije housenka převážně v kmenech osiky.